

A „Luna-72” harcászati és szakharcászati gyakorlat főbb hadtáp tapasztalatai

*Lapos Mihály alezredes, Miller Jenő őrnagy,
Sáfár Bálint őrnagy*

I.

„LUNA-72” fedőnéven 1972. év októberében egy gépkocsizó lövész-hadosztály, seregtest közvetlen egységei és öt seregtest hadtápegység — közúti komendáns zászlóalj, két egészségügyi osztag, járványegészségügyi osztag, tábori sütőde — harcászati és szakharcászati gyakorlatot hajtott végre.

A gyakorlat tárgyát a hadsereg első lépcsőjében tevékenykedő gépkocsizó lövészadosztály határbiztosító tevékenységének és támadó harcának hadtápbiztosítása, a seregtest hadtápegységek mozgósítással egybekötött funkcionális gyakoroltatása képezte.

A gyakorlaton célul tűztük ki:

a hadtáptörzsek és a csapat hadtápegységek gyakoroltatását a hadosztály határbiztosító tevékenysége és támadó harca hadtápbiztosításának megszervezésében, végrehajtásában és vezetésében, a seregtest közúti és egészségügyi csapataival történő együttes munkában,

a seregtest hadtápegységek gyakoroltatását mozgósítási és harckészültségi feladatok végrehajtásában; a háború kezdetén történő gyors, szervezett körletfoglalásban, majd a támadó hadművelet során szükséges manőverek, hadtápegységek szakmai rendeltetéséből következő feladatok megszervezésében, végrehajtásában és vezetésében.

Célul tűztük ki továbbá a hadtáp folyamatos működőképességét biztosító tömegpusztító fegyverek elleni védelem, őrzés és védelem megszervezésének és végrehajtásának gyakoroltatását, különös tekintettel a hadtápegységeket, illetve harcoló alegységeket ért atom- és vegyicsapások következményeinek szervezett felszámolására. Ennek során a gyakorlatban kívántuk alkalmazni az 1972. év szeptemberében levezetett „SPARTACUS” fedőnevű egészségügyi módszertani bemutató tapasztalatait.

Célunk volt a gyakorlat kidolgozása és levezetése során a gyakorlatban általánosítható tapasztalatok szerzése: az új harci technikai eszközökkel — PSZH-val — felszerelt és új szervezetű csapatok harctevékenysége, az ellenség előkészített védelmének hagyományos eszközökkel végrehajtott áttörése hadtápbiztosításának sajátosságairól, a lőszer, üzemanyag, élelemellátás, az átlagosnál feszítettebb szállítási feladatok harcszerű körülmények és követelmények szerinti végrehajtásának lehetőségeiről, a hadtápegységek harc alatti mozgása, az ellátási feladatok és a hadtápbiztosítás megóvása működőképessége követelményei közötti összhang megteremtésének, biztosításának lehetőségeiről.

Végül tapasztalatokat kívántunk szerezni a határmenti bázisról biztosított anyagok felvételezésének, harcjárműg történő utánszállításának lehetőségeiről, időnormáiról, módszereiről.

A gyakorlat célkitűzéseinek elérése a hadtáptörzsektől és alegységektől rendkívül feszített, éjjel és nappal folyamatosan végzett munkát követelt. Jól szemléltetik a *gyakorlat méreteit, a hadtápbiztosítási feladatok mennyiségét* a következő adatok:

A gyakorlaton mintegy 14 000 fő és 2000 db gépjármű vett részt. Eből a seregtest egységek állománya — 1200 fő és 300 db gépjármű — a népgazdaságból került behívásra.

A gyakorlat időszakában kirakóállomásról, lőszertároló pontról és polgári vállalatoktól a harcjárműg és katonáig utánszállításra került — valamennyi közbeeső tagozat gyakoroltatásával — 70 tonna lőszer, 160 tonna hajtóanyag, 60 tonna romlandó élelem.

A seregtest közötti komendáns zászlóalj berendezett 170 km gépkocsit, ténylegesen megépített 1750 fm makadám utat, 4 db alacsonyvízi hidat.

A tábori sütőde lesütött 42 000 adag jó minőségű kenyeret.

Az egészségügyi osztagok hátraszállítottak és elláttak 160—180 fő imitált atom-, vegyi- és hagyományos sérültet.

A gyakorlat elgondolásának lényege

A „KÉK” fél 1972. évi szeptember közepétől különböző szintű törzsvezetési és csapatgyakorlatok, valamint rejtett mozgósítás végrehajtásával támadó csoportosítást hozott létre és felkészült támadó hadművelet végrehajtására.

A „PIROS” fél az ellenség agresszív szándékára utaló eseményekkel párhuzamosan végrehajtotta a hadi állományra való feltöltést és felkészült támadó hadművelet végrehajtására.

A gyakorló hadosztály, mint 20. gl. ho., a 15. HDS első lépcsőjében várakozási körletet foglalt el, megszervezte a határ közvetlen biztosítását és a támadó harctevékenység végrehajtását.

A harc első napján előrevonást hajtott végre és csak hagyományos eszközök alkalmazásával leküzdötte az ellenség 15—20 km szélességű biztosítási övét, áttörte főellenállási vonalát, majd védelmi tevékenységgel elhárította az ellenség nagyerejű ellencsapását, ezzel egyidőben áttért atomfegyver alkalmazására.

A harc második napjának reggelén a HDS második lépcsőjében levő hadosztály ütközetbevetésével egyidőben felújította a támadást, majd a harc harmadik napján üldöző harcot folytatva az ellenség által védett széles folyóakadály leküzdését hajtotta végre.

Az elgondolásból kitűnik, hogy a hadtápbiztosítás legfeszítettebb feladatai a harc első napján jelentkeztek.

Vizsgáljuk meg a következőkben, hogy melyek voltak azok a főbb tényezők, amelyek a hadtápbiztosítás megszervezésére döntően kihatottak.

Mindenekelőtt az, hogy a hadosztály az ellenség *előkészített védelmét csak hagyományos eszközökkel* küzdötte le, *törte át*. Ez a körülmény az átlagosnál magasabb lőszerfogyasztási normákat eredményezett elsősorban tü., av. és sv. lőszerből, ami viszont a szállítási szükségletek magas fokú megnövekedéséhez vezetett.

A ho. erő kifejtésének az áttörési szakaszra való koncentrációja szükségszerűen maga után vonta a hadtáp erő kifejtésének is egy viszonylag szűk területre való összpontosítását. A harcnap folyamán várható éles helyzetváltozások, a határmenti bázisokról saját eszközzel történő nagytömegű anyagszállítások, az atomfegyver alkalmazására való áttérés állandó lehetősége a hadtápvezetés nagyfokú szervezettségét, rugalmasságát és aktivitását követelte meg.

II.

A gyakorlat igen sok hasznosítható tapasztalatot eredményezett. Részletesebben csak azokkal kívánunk foglalkozni, amelyek véleményünk szerint hadtápbiztosítás tervezését, szervezését és vezetését közvetlenül elősegítik, esetleg gondolatokat adhatnak a hadtáptörzsek és alegységek hatékonyabb és céltudatosabb kiképzéséhez.

1. A hadtáp megszervezése

A hadtáp csoportosítását a várakozási körletben és a határbiztosítás időszakában tapasztalataink szerint úgy célszerű kialakítani, hogy a hadtáp lépcsőzése feleljen meg a határbiztosítás és a támadó harc hadtápbiztosítása követelményeinek is. (1. sz. melléklet.)

Ennek megfelelően a hadosztály hadtáp első lépcsőjét a határbiztosító erők mögött indokolt elhelyezni. Állományába egészségügyi osztag, lőszer (tüzér, sorozatvető, aknavető stb.) javító-vontató erők és eszközök tartozhatnak. Feladatát a határbiztosítás, a betört ellenség támadásának elhárítása, illetve a hadosztály támadó harctevékenysége esetére több változatban kell meghatározni. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a hadtáp első lépcsőjében levő egészségügyi erők és eszközök, anyagi készletek létrehozásánál a támadó harctevékenység hadtápbiztosításának követelményei a meghatározók.

A hadosztály hadtáp második lépcsője a várakozási körletben helyezkedik el és végrehajtja a támadó harchoz elrendelt készletek felhalmozását.

Az ezred hadtáp első lépcsője az ezred első lépcsőjében alkalmazásra kerülő zászlóaljok körletei mögött helyezkedik el. Állományába az ezred segélyhely, lőszer szállító eszközök, javító-vontató erők, a hadosztálytól megerősítésül kapott eszközök tartozhatnak.

Az ezred hadtáp második lépcsője az ezred várakozási körleteiben helyezkedik el.

Az első lépcsőben alkalmazásra kerülő zászlóaljok hadtápjai a támadás készenlétére több változat szerint lépcsőzhetők.

A tapasztalatok azt igazolják, hogy a lőszer ellátó raj és a zászlóalj segélyhely kivételével a zászlóalj hadtápok szükség esetén összevonhatók az ezred hadtáp első vagy második lépcsőjében. Erre elsősorban az áttörést végrehajtó zászlóaljok esetében kerülhet sor.

A zászlóalj hadtápok időleges összevonását a helyzet körütekintő mérlegelésével és annak figyelembevételével kell végrehajtani, hogy a túlzottan centralizált hadtápalegységek vezetése megnehezül, az ellenség számára könnyen pusztítható célt nyújt.

Pl.: a gyakorlaton a harcokosi ezred hadtápra az ellenség 10 kt atomcsapást mért.

A csapás következtében a kis területre összezsúfolódott ezred hadtáp és három zászlóalj hadtáp megsemmisült volna.

Az előrevonás és határátlépés időszakában: a létrehozott csoportosításnak megfelelően a hadtáp elsőlépcsők minden tagozatban felzárkózva követik a főerőket készen a menetből történő gyors beavakozásra.

A hadtáp második lépcsők előrevonásukat úgy kezdik meg, hogy a főellenállási vonal áttörésének kezdetére képesek legyenek a felzárkózásra és elhelyezkedésre.

Figyelembe véve a 40—60 km előrevonási távolságot, elegendő az előrevonást „CS” — 2—3 órával megkezdeni és „CS”, illetve „CS” +1-kor a kijelölt körletben elhelyezkedni. Alapvető követelmény a „csurgás”, vagyis az utakon való céltalan ácsorgás, lassú előremozgás elkerülése. A túl korán történő indulás és az utakon való felesleges tartózkodás megnöveli a hadtáp pusztításának lehetőségét, kifárasztja az állományt, akadályozza az ellátási feladatok szervezését, végrehajtását.

Ebben az időszakban a hadtápbiztosítás közvetlen feladatait a hadtáp első lépcsők oldják meg. (Ehhez megfelelő állománnyal kell rendelkezniök) és fokozatosan lépnek be az ellátásba az ezred, később a hadosztály hadtáp második lépcsők. Sőt a hadtáp egy része ellátást lényegében csak a nap végén hajt végre (élelem, üzemanyag).

Az áttörés végrehajtása időszakában a hadtáp első lépcsőkből az egészségügyi erők és eszközök a ZSH-k kivételével települve végzik a sérültek hátraszállítását és ellátását, a lőszerkészleteket a fogyasztás ütemében adják a zászlóaljoknak; a hadtáp második lépcsők elhelyezkednek és előkészítik, illetve megkezdik a lőszerkiszállítást, majd a leürült vagy felszabadított szállító eszközökkel vételezést hajtanak végre határmenti bázisokról.

A harcnap folyamán áttelepülést hajtanak végre az áttörés befejezése utáni lőszer ellátáshoz, majd a nap végén a csapatok teljes körű anyagi feltöltéséhez.

A hadtáp csoportosításából, településének és áttelepülésének végrehajtásából levonható főbb következtetések:

— a csoportosítás nem lehet sablonos, minden esetben a csapatok harcfeladata, harcrendi felépítése, az ellenség lehetőségei, a terep stb. és végső fokon a végrehajtandó hadtápbiztosítási feladatok határozzák meg;

— az előrevonás, a harc folyamán történő áttelepülések szoros egységet alkotnak a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtásával és a hadtáp működőképességének biztosításával;

— különös gonddal kell megszervezni és biztosítani: a helyben végzett munka, a szállítmányok mozgása, az anyagátadások, az alegységek napvégi feltöltése, a hadtápok mozgása közötti összhangot;

— a hadtáp első lépcsők szerepe az ellenség főellenállási vonalának csak hagyományos eszközökkel való áttörése esetén jelentősen megnövekedett, ami az áttörés hadtápbiztosításának sajátos körülményeiből következik. Így például az áttörés időszakában jellemző egyes anyagfajták intenzív felhasználása, ezért ezeket az anyagokat közelíteni kell a felhasználókhoz (tü., av., sv. lőszer). Az áttörési szakasz körzetében szükségszerűen kialakuló viszonylagos zsúfoltság, az utak várhatóan erős romboltsága, az ellenséges tüzéség és légierő tevékenysége, a saját csapatok aktív manőverező tevékenysége, az áttörés időszakában jelentősebb szállításokat a harcoló csapatokhoz nem tesz lehetővé.

Az után- és hátraszállítási utak kijelölése mellett különös figyelmet kell fordítani a forgalom megszervezésére, korlátozására, az utak igénybevételének szabályozására. Az utak zsúfoltságát jól jellemzik a következő számok. A hadosztály támadási sávjában mintegy 2500 gép- és harcjárművel számolhatunk, melynek 60—70⁰/₀-a az áttörési szakaszon, illetve az odavezető utakon összpontosul. Ebből a hadtáp gépjármű állománya 800—900 db. Ha az áttörési szakasz irányába reálisan kettő hosszirányú — gk.-val is járható — úttal számolunk és feltételezzük, hogy a hadtápok oszlopokban az utakon tartózkodnak, akkor megállapíthatjuk, hogy a hadtáp oszlopok 2 db, egyenként 20 km hosszú útszakaszt foglalnának el.

Számításba véve az utakon mozgó különböző fegyvernemi alegységeket, a hadosztály második lépcső ezred előrevonását stb. feltétlenül igazolódik az a megállapításunk, hogy az utak igénybevételét szabályozni kell. Hogyan valósítható ez meg?

Először a hadtáp helyes csoportosításának kialakításával, a manővereknek célszerű megszervezésével. Azok az erők és eszközök legyenek az alegységek mögött, amelyekre szükség van, a többi hadtápegység pedig helyezkedjen el körletben. Másodsor egyértelműen meg kell határozni, hogy adott útszakaszt ki és milyen időtartamban vehet igénybe. Biztosítani kell létfontosságú lőszer szállítmányok előremozgását.

A „LUNA-72” gyakorlaton előfordult, hogy lőszerszállító oszlop órákig ácsorgott, mert különböző alegységek gépjárművei egyszerűen eltorlaszták az utat.

Az utak igénybevételét az előrevonás megszervezése során célszerű szabályozni, figyelembe véve az utak számát, áteresztőképességét, az áttörési időszakban jelentkező szállítási és a csapatok előrevonási igényeit.

A hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelme, őrzése és védelme vonatkozásában azt tapasztaltuk, hogy a hadtápalegységeknél és menetoszlopoknál az értesítés megszervezésére nagyobb figyelmet kell fordítani. A hadtáp állományát pedig fokozottabban fel kell készíteni a bekövetkezett csapás következményeinek felszámolására.

A gyakorlaton a vegyicsapás bekövetkezésétől számítva: 20—30 perc is szükséges volt az egyéni vegyvédelmi eszközök felvételéhez. Ezt elsősorban az értesítés lassúsága okozta.

2. Anyagi biztosítás

Az ellenség előkészített védelmének csak hagyományos eszközökkel végrehajtott áttörése a lőszer szükségletek rendkívüli mértékben való megnövekedését eredményezte. Különösen egyes lőszerfajtákból — tü., av., sv. lőszer — eddigi gyakorlatainktól, tapasztalati számvetéseinktől lényegesen eltérő fogyasztási normákkal számoltunk.

Lőszer: lövész: 0,8; tüzér: 3,1; av.: 3,0; sorozatvető: 3,0; pct.: 1,4; RPT: 1,3; harcokosi: 0,8; légvédelmi: 1,0 javadalmazás.

Mi volt a magas fogyasztási normák oka?

Először: az ellenséges célok zömében páncélozottak voltak, gyakorlatilag nyíltan elhelyezkedő élőerővel nem számolhattunk. Másodsor: csak hagyományos eszközök alkalmazása. Harmadsor: az ellenség előkészített védelmének áttöréssel történő szétzúzása. Negyedsor: a ho. előtt álló harcfeleladatok. (A ho. sávjában az ellenség a nap második felében nagy erejű ellensapást hajtott végre.)

A lőszerszükséglet méreteit és a biztosítás lehetséges módszerét a 2. és 3. számú mellékleten szemléltetjük.

Az áttörés lőszerbiztosítását a következők jellemzik: tüzérségi lőszerből magas kiegészítő készletet kell képezni lövegvontatótól a hadsereg rak-tárig bezárólag minden szinten. Ez megoldható a meglevő szállítókapa-citás teljes kihasználásával, egyes anyagok időleges földrerakása útján felszaba-dított szállító eszközökön, a kiegészítő készlet határ közelében való földre-rakásával.

Hadosztály szinten összesen 1,3—1,6 ja. kiegészítő készlet képezhető.

Megoszlása: lövegvontatón: 0,5 ja., üteg lőszerszállító gk.-in 0,3 ja., a hadosztály szállító eszközein: 0,5 ja., határ közelében földrerakva: 0,3 ja.

A lőszerellátás másik fontos tényezője, hogy a biztosítást — az egész napon belül — feladatokra kell megtervezni.

Például: határátlépéshez, tüzelőkészítéshez, roham tűz támogatásá-hoz stb.

A támadás készenlétéig a tüzér, av., sv., pct. lőszert közelíteni kell a felhasználókhöz. Ennek megfelelően a HDS szállítóeszközeit a ho.-hoz, a ho. szállító eszközeit az ezredhez, az ezred szállító eszközeit a zászlóaljhoz, osztályhoz célszerű előrevonni.

Össességében megállapíthatjuk, hogy a tüzérségi lőszerellátás csak hagyományos fegyverek alkalmazása esetén a korábbinál nagyobb súlyt kapott. Időben történő felhalmozása a ho. sikeres támadó harctevékenysé-gének egyik döntő feltételévé vált.

A lőszerkiegészítő készlet képzés lehetőségei

(122. TARACK)

(VÁLTOZAT)

	Mozgókészlet	Képezhető kieg. kt. (szabad száll. kapacitás)	Összesen
1. A) Löveg-vontatón (3 db URAL) (1 db vontatón elhelyezhető 40 láda)	0,5 ja = 120 láda	0,5 ja = 120 láda	1,0 ja = 240 láda
B) Üteg lőszer szállító gk. (3 db URAL) (1 db URAL teljes száll. kapacitása 76 láda)	0,5 ja = 120 láda	0,3 ja = 72 láda	0,8 ja = 192 láda
C) Üteg szinten összesen (3 db)	1,0 ja = 240 láda	0,8 ja = 192 láda	1,8 ja = 432 láda
2. Földre rakott készlet (határhoz)			
A) A HOR. mozgókészletéből:	0,2 ja		
B) Az ER. mozgókészletéből:	0,1 ja		
Összesen:	0,3 ja		
3. Hadosztály száll. eszközein			
A) Meglevő szabad szállító kapacitásra:			
Rendszeresítve:	700 t		
Biztosítva „M” esetén:	850 t—900 t		
Üresen marad:	150—200 t		
1 ja tü. és av. lőszer súlya:	192 t		
Kiegészítő készletként képezhető: kb. 0,5 ja tü. és av. lőszer			
B) Esetenként más anyagok földrerakása útján felszabadított száll. eszközökre.			
4. Ho. szinten képezhető összesen: \approx 1,3—1,6 ja			

Megjegyzés: A leürített mozgókészletet még az előkészítés időszakában mindkettő tagozat újra megemeli.

Tüzérségi lőszer biztosítás a harc első napján (VÁLTOZAT)

VÁRHATÓ FOGYÁS (JAVADALMAZÁSBAN):	Határátlépéshez:	0,2—0,3
	Biztosítási öv leküzdéséhez:	0,3—0,4
	Áttöréshez:	1,0—1,2
	További harchoz:	0,4—0,5
	Összesen:	1,9—2,5
	A harc második napjára elrendelt készlet (Lg.-nél, ütegnél):	0,6—0,7
	Szükséglet mindösszesen:	2,5—3,2

AZ ÚJ HKSZ UT. SZERINT:

	1,0	1,1	1,3	1,5	2,5	3,2
	1,0	0,1	0,2	0,2	Összesen: 1,5 (1,7—2,0)	
Lövegventatón és ü.-nél	ER.	HOR.	HDS raktár			

Kieg. klt.:

Alegységnél: 0,2—0,5

Biztosítás: a mozgó és kieg. klt. harc kezdetéig való felhalmozásával (változat)

Lövegventatón és ütegnél	Ütegnél 02—05	Földrerakva a határátlép.-hez	ER.	Ho. száll. eszk. (kieg. klt.)	HDS-nél (kieg. klt.)	Szállítandó a csapat eszk.-ivel a nap végéig
--------------------------	---------------	-------------------------------	-----	-------------------------------	----------------------	--

- Megjegyzés:**
1. Az ütegeknél létrehozott kieg. klt.-től függően 0,3; 0,6 ja. lehet.
 2. Kiegészítő készleteket az alárendelthez kell közelíteni.
 - a) t. készlet az üteghez,
 - b) Ho. készletét az ezredhez,
 - c) HDS készletét a ho.-hoz előrevonni a támadás készenlétére.

A tüzérségi lőszer biztosítása mellett számításba kell azonban vennünk, hogy a gépkocsizó lövész alegységek PSZH-val történő felszerelése megnövelte a lövész lőszerellátás szerepét is, hiszen az áttörési szakaszon harcoló PSZH alegységek mozgókészleteik többszörösét is felhasználhatják.

Az üzemanyag-ellátás egyik fontos tapasztalata az volt, hogy a tagozattól — tagozatig történő szállítás és átfajtás túl sok időt igényel, elapóroszza a töltőeszközöket, csökkenti az alegységek feltöltési lehetőségét és ütemét. Tapasztalataink szerint a csapatok hajtóanyag feltöltését zömében a nap végén és általában sötét időben lehet végrehajtani. A feltöltés célszerű módszere: mint azt a 4. sz. melléklet is szemlélteti, a ho. töltőeszközök előrevonása és találkozási ponton való átadása az ezredek részére. (4. sz. melléklet.)

Ezt követően a ho. és az ezred töltőeszközeit zászlóaljanként töltőcsoportra követszta előre kell vonni a zászlóaljak közelében *kijelölt találkozási pontokra*. A harc- és gépjárművek feltöltése után a zászlóalj, majd az ezred üza. szállítóeszközei feltöltését összetöltéssel be kell fejezni és az összes üres üza. szállító eszközöket a hadosztálynál összpontosítani a HDS által kiszállított anyagok átvétele érdekében. Fontos alapelv, hogy a töltőeszközöket ne csak szállítóeszközként, hanem a feltöltés érdekében minden esetben töltőeszközként is alkalmazzuk. A gyakorlat egyértelműen bizonyította *a feltöltések rendszeres, naponként történő szervezett végrehajtásának szükségességét*.

Az élelemellátás megszervezését a gyakorlat tapasztalatai alapján befolyásolta: — egyes irányokban a hk. és PSZH alegységeket alacsonyabb terepjáró képességük miatt a zászlóalj hadtápok nem képesek követni; — az egész napos intenzív manőverező tevékenység a z. harcrendjében nem teszi lehetővé a főzést; — az áttörési szakaszon alkalmazásra kerülő zászlóaljakat csak a harc megvívásához feltétlenül szükséges eszközök követhetik (zsúfoltság, pusztítási lehetőség).

Ilyen körülmények között célszerű az élelem ellátást a következők szerint megszervezni:

A hk. és PSZH zászlóaljakat 1 ja. hideg élelemmel és 1 ja. kenyérrel ellátni a harcjárműbe málházva úgy, hogy ezt a készletet a PK engedélyével használhatják fel. Az előrevonás előtti meleg étkezés, valamint egy részétkezés készétel konzerv biztosítása után a zászlóalj élm. ellátó rajokat összevonni az ezred hadtáp I. vagy II. lépcsőjénél. Napközben az élm. ellátó rajok elkészítik a meleg vacsorát és az esti órákban, esetleg a zászlóaljakhoz útbaindított üzemanyag- és lőszer szállítmánnal együtt érkezhetnek be az alegységekhez.

A hk. és PSZH z.-ak 1 ja. hideg élelemmel való ellátását gyakorlaton is indokoltá teszi, hogy a váratlan helyzet változások miatt a z. hadtáp lemaradása, egyes kisebb alegységek kikülönítése, harc- és gépjárművek lemaradása esetén is biztosított az állomány ellátása.

Általános tapasztalat, hogy a gyakorlati étlap szerkesztését igen differenciáltan és körültekintően kell elvégezni. Kerülni kell a bonyolultabb elkészítést igénylő étkezés beállítását. A dinamikai mozzanatokban alapvetőnek kell tekinteni a készétel konzervekkel történő étkeztetést.

A szállítások szervezését és végrehajtását a harc első napján a következők jellemezték: Az átlagosnál nagyobb mennyiségű anyag szállítása.

Lőszer	1400 t
Egyéb	150 t
Üzemanyag	120 t
Összesen	1670 tonna.

A szállítandó anyag 20⁰/₀-át a HDS, 80⁰/₀-át a hadosztály szállította. A szállítási szükséglet zömét a lőszer képezte, ezért az anyagok földrerakását széleskörűen kellett alkalmazni. Mintegy 300 tonna anyag földrerakására került sor.

A nagy tömegű és arányaiban eltolódott anyagszállítás — a szállítandó anyag 30⁰/₀-át tü., av. és sv. lőszer képezte — a szállító eszközök szigorúan centralizált felhasználását tette szükségessé.

A gyakorlaton ténylegesen végrehajtott lőszer, üzemanyag és élelem szállítás az alábbi tapasztalatokat adta.

A határmenti bázisokról átvett lőszerkészleteket nem célszerű a hadosztályraktárakhoz beszállítani, hanem közvetlenül a harcoló csapatokig, tüzelőállásokig kell utánszállítani.

A készletek átadását anyagátadó pontokon, vagy találkozási pontok kijelölésével célszerű megszervezni, mert az ezredraktárak „keresgélése” különösen rossz látási viszonyok között az előjáró részéről hosszadalmas, időtrábló feladat.

A határtól 40—60 km távolságra levő bázisokról a zászlóaljig, tüzelőállásokig mintegy 8 óra szükséges az anyag eljuttatásához. Ebből következik, hogy a ho. szállító eszközei napi másfél-két forduló teljesítésére képesek.

A gyakorlaton sor került 70 tonna lőszer zászlóaljig történő kiszállítására. A lőszer átadását az ezredék részére a hadosztály csak 50⁰/₀-osan hajtotta végre, mert a szállítmány PK-ok nem találták meg az ezredraktárakat. A szállító oszlopok felesleges várakoztatása és a vontatott szervező munka 4—6 órás késést eredményezett. A szállító oszlop átlagosan 17 km/ó menetsebességet ért el. Az állás és menetidő megoszlása: 50—50⁰/₀.

A feladatok végrehajtását az 5. sz. melléklet szemlélteti.

Figyelemre méltó, hogy a valóságos szállítási feladatok 70—80⁰/₀-a — ezred és zászlóalj tagozatban — sötét időben került végrehajtásra. Ez a körülmény rendkívül megnehezítette a szállítmányok vezetését, az alárendelték „megtalálását”, még akkor is, ha térkép szerint pontosan ismerték a település helyét (fényálcázás stb.).

Ez a tapasztalat feltétlenül a hadtápegységek éjszakai kiképzésének fontosságára kell, hogy irányítsa a hadtáptörzsek figyelmét.

3. Egészségügyi biztosítás

Az egészségügyi biztosítás vonatkozásában, elsősorban az áttörés egészségügyi biztosítása jelentett újszerű feladatot.

A hadosztály várható egészségügyi vesztesége a harc első napján 10—12⁰/₀, a további napokon 8—10⁰/₀ volt.

A veszteség keletkezése és a várható sebesült áramlás vonatkozásában a harcnapok között éles különbség mutatkozott.

A harc első napján a sebesültek mintegy 60⁰/₀-a az áttörés körzetében viszonylag szűk területre koncentrálnak és rövid idő alatt keletkezett.

A további napokon a sebesültáramlás térben és időben arányosabb volt.

Az egészségügyi biztosítás megszervezését ez a körülmény jelentősen befolyásolta.

Az áttörés 4—5 óra alatt fejeződött be. Ebben az idő intervallumban mintegy 600—700 sérült keletkezett. (Az összes sérült 60%-a). A sérültek ESH-re való szállítása érdekében a sebesült szállító gk.-ik átlag 2 forduló teljesítésére voltak képesek.

A hadosztály az egészségügyi biztosítás végrehajtásához a harc első napján egy HDS eü. osztatot kapott. A sérültek hadosztály segélyhelyekről történő hátraszállítását vegyes kórház bázis részlegbe a hadsereg sebesült szállító eszközei hajtották végre. Az egészségügyi biztosítás megszervezését befolyásolta: a sérültek göcszerű keletkezése az áttörés időszakában, az atomfegyver alkalmazására való áttérés reális lehetősége, az ellenség esetleges ellencsapásának a hadosztály sávjában való kibontakoztatása.

Az áttörés egészségügyi biztosításának megszervezése az alábbi fontosabb tapasztalatokat adta. Az egészségügyi erőket és eszközöket az áttörést végrehajtó csapatok érdekében és koncentráltan kell alkalmazni.

Az áttörési szakasz mögött egy önálló egészségügyi osztag: 2—3 ezred típusú segélyhely tevékenykedhet sebesült szállító eszközökkel és eü. szakemberrel megerősítve.

A hadosztály PK HTPH-nek rendelkezni kell tartalék egészségügyi erőkkel és eszközökkel arra az esetre, ha az ellenség áttér atomfegyver alkalmazására, illetve a támadás kifejlesztésének eü. biztosításához. Az eü. tartalék állhat az eü. zászlóaljából, 1—2 fegyvernemi segélyhelyből.

4. Hadtápvezetés

A gyakorlat meglehetősen bonyolult, és a hadtáptörzsektől rendkívül dinamikus tevékenységet igénylő feladat a hadtápbiztosítás megszervezése, elsősorban a végrehajtás időszakában a hadtápvezetés rugalmasságát és folyamatosságát követelte meg. Viszonylag rövid időn belül olyan éles helyzetváltozások következtek be, hogy azok figyelemmel kísérése, az időben való reagálás szükségessége próbára tette úgy a hadtáptörzsek felkészültségét, mint a hadtáphíradás megbízhatóságát.

Tapasztalataink szerint az előrevonás időszakában a hadtápvezetés folyamatosságának fenntartására fokozott figyelmet kell fordítani. Célszerű ebben az időszakban, ha az előretolt harcállásponton hadtápvezetési csoport tartózkodik, annál is inkább, mert a harc vezetése is innen történik. Gyakorlatilag a hadtápvezetést a harcvezetéssel összehangoltan kell megszervezni.

A rádió híradás még az összeköttetés folyamatossága esetén sem pótolhatja az alárendelt személyes ellenőrzését. Feltétlenül célszerű, hogy a fő feladatot megoldó ezred hadtápvezetési csoportokat, a hadosztály segélyhely települését, a lőszerszállítások végrehajtását a hadosztály hadtápvezetési csoportja ellenőrizze.

Végül ismét igazolódott, hogy a zászlóalj hadtápvezetésének színvonalára továbbá az ezreden belül a hadtápvezetés technikai feltételei az egyre fokozódó követelményeket csak szükségszerűen elégítik ki.

Megjegyzés: az 1., 4. és 5. sz. mellékletek a folyóirat végén találhatóak.